

DELAVSKA POLITIKA

POLITIČEN DNEVNIK

Št. 61.

V Ljubljani, ponedeljek 15. marca 1926.

Leto I.

Kdo vlada v Jugoslaviji?

Vsak teden sedemkrat bi bilo treba ponavljati, da je Jugoslavija »ustavna«
država, da se ne bi pozabilo na to resnico, ki stoji črno na belem na papirju, toda — večinoma le na papirju.

Ustavna država! Ta beseda mora vendar imeti nekakšen pomen. In njen pomen bi se moral opaziti ne le v črkah, temveč predvsem v življenju. Ustavnost, ta otrok revolucije, ki je odprla vrata potrebam novega življenja, je odpravila absolutizem, in izreka že vsled tega njegovo nasprotje. Predrevolucijska doba je smatrala vladarja za »gospodarja«, narod pa za njegove »podložnike«. Vladar je bil kakor patrijarh, kakor starejšina, ki mu pritičejo vse pravice po volji in milosti božji, od katere je postavljen nad vse ljudstvo in kateri edini je odgovoren. Narod pa je bil družina, ki sama po sebi nima nobene volje in ne more iz sebe zajemati nobenih pravic. Izvrševanje vladarjeve volje, v kateri se izraža božja volja, je namen narodov.

Ta nazor je odpravila revolucija, ki je postavila pravico in samoodločevanje narodov v prvo vrsto. Načelo, da ravna narod sam svojo usodo, da vlada sam, je temelj in jedro ustavnosti. Popolnega in čistega izraza ni dobilo to načelo še nikjer. To je naravno, zakaj taka demokratična ustavnost bi morala imeti sposobno socialno podlago. Prava demokracija bi morala biti socialna; ali skok iz fevdalnega absolutizma v socializem je nemogoč — tudi metulj se razvije šele iz gosnice.

Vpoštevamo torej, da je ustavnost omejena, v raznih kapitalističnih državah različno omejena, pa ne pričakujemo v sedanji Jugoslaviji ljudske suverenitete. Ali vendar imamo tudi v tej državi ustavo, po kateri so javne pravice razdeljene in po kateri predstavlja parlament — po pravem ali po krivem — ljudsko voljo.

Četudi omejeno ustavo, ima Jugoslavija vendarle ustavo in njeno jedro je narodna skupščina. Njena vloga v državnem življenju je dvojna: Dajati ima zakone in kontrolirati ima, da se izvršujejo zakoni v duhu zakonodajca. Volja jugoslovanskega parlamenta sicer ni absolutna; njegovi zakoni potrebujejo kraljevsko sankcijo: nekatere zadeve — n. pr. zunanja politika, vojna in mir — so popolnoma odvzete njegovim kompetenci. Ali njegova volja stoji vendar v prvi vrsti. O vseh rečeh, ki so odkazane njegovemu delokrogu, ima sklepati parlament in vlada ima izvrševati njegove sklepe.

Čim bolj so že po osnovnih zakonih skržene pravice parlamenta, tembolj bi moral naravno paziti, da se vsaj teh nihče ne dotakne. Logično in prirodno je stremljenje vsakega ljudskega zastopstva, da poveča svojo moč, a prvi pogoj za uspešnost te tendence je varovanje, strogo, ljubosumno varovanje že pridobljenih pravic.

V državi, v kateri vlada nima občutka, da se v njej kristalizira ljudska volja, ni težko umeti, da izkušnja tudi vlada povečati svojo moč. Med njo in parlamentom so naravno nasprotja, ki se tembolj povečajo, čimbolj dela vlada po svojem. Ali če je razumljivo, da hoče taka vlada kolikor mogoče podvreči parlamentovo voljo svoji, bi moralo biti še bolj razumljivo, da ji zoperstavi parlament pri vsakem takim poizkusu svoj pri »Quod non!«, varujoč svoje pravice ljudstva do zadnjega.

V Ženevi še vedno zmeda.

Ženeva, 15. marca. Vedno bolj postaja jasno in očitno, da preživlja društvo narodov najtežje in zelo nevarno krizo. Izredno zasedanje društva narodov naj bi rešilo vprašanje vstopa Nemčije v to zvezo in z vstopom Nemčije naj bi se izpolnil in do kraja izvedel Locarnski pakt. Po sprejemu Nemčije v društvo narodov bi ne bilo več premaganih niti zmagovitih držav in prav to izredno zasedanje bi moralo pokazati, da slavi zmago ideja društva narodov in vsestransko uveljavljanje miroljubne politike.

Sedaj pa se pletejo najbolj opasne intrige, da se poleg Nemčije sprejme v društvo narodov tudi še Poljska, kajti Španija in Brazilija sta zaenkrat umaknili svoji zahtevi. Trenotno se nahaja zasedanje v sledečem položaju: Udeležene velesile so zaenkrat opustile namero, da se zviša število mest v društvu narodov, da pa se zadosti zahtevi Poljske, iščejo sedaj primerne rešitve s tem, da bi ena izmed držav, ki je sedaj članica društva narodov odstopila Poljski nestalno mesto. — Nemška vlada se načelno ne protivi, da bi se zvišalo število mest, ven-

dar pa odločno vztraja na tem, da se v tem izrednem zasedanju ne izvrši nobena izprememba.

Ženeva, 15. marca. Ze teden dni se vrše razgovori o rešitvi zamotanega problema. Ker pa še niso dosegli sporazuma, zato so na zadnji plenarni seji razpravljali le o gradnji nove reprezentacijske palače za društvo narodov, obenem pa proslavili spomin Leona Burgeoisa.

Naravno je, da je zato še bolj narasla nervoznost vseh udeležencev in posebno novinarji venomer skušajo dobiti vsaj priličnih informacij o splošnem stanju zadeve.

Udeleženi diplomati odklanjajo vsakršno pojasnilo, le sodrug Vandervelde je v daljšem razgovoru povdaril, da obstoja še upanje, da se konflikt izravna in odstrani preteča kriza zveze narodov. Vandervelde je napovedal tudi, da se bo vršila prihodnja plenarna seja v torek in na tej seji bodo razpravljali o sprejemu Nemčije.

Vendar pa niso izključena presenečenja in prav lahko je mogoče, da bo Nemčija do torka preklicala svojo prošnjo za sprejem v društvo narodov.

Proračun finančnega ministra.

Belgrad, 15. marca. V radičevskih poslanskih krogih pripravljajo resnejšo opozicijo proti proračunu finančnega ministra. Radičevci namreč trdijo, da je proračun finančnega ministra nepravilen, ker neenakomerno obremenjuje posamezne pokrajine, predvsem pa Dalmacijo,

Bosno in Hercegovino ter Črno goro. Poleg te vesti pa se zelo veliko razpravlja o skupni seji radičevskega in radikalnega poslanskega kluba, ki se bo vršila te dni in na kateri naj bi se rešila vsa vprašanja, ki so še nerešena, pa so v zvezi s proračunom.

Stojadinović skriva karte.

Belgrad, 15. marca. Sedanja vladna koalicija je srečno prestala novo preizkušnjo. Konflikt med Radičem in Stojadinovićem je izravnani in sedaj bo prišel v razpravo proračun finančnega ministrstva, obenem pa dana Stojadinoviču prilika, da bo zagovarjal svojo finančno politiko, odklonil pretirane zahteve po naknadnih kreditih in poročal o uspehih v Ameriki, Londonu in Parizu.

Za končno glasovanje o proračunu se sedaj vodijo skrivoma razgovori. Radičevci bodo v zadnjih dneh proračunske razprave zahtevali večje naknadne kredite in od tega zavisi tudi nadaljni obstoj vladne koalicije.

Stojadinović je poročal o neuspešnem potovanju v Ameriko, London in Pariz na seji radikalnega kluba. Da se reši Stojadinoviča vsaj do sprejetja rednega proračuna, je pre-

prečil Pašić o Stojadinovičevem poročilu vsakršno debato. Stojadinović je navedel, da dolgujemo Franciji skoro 2000 milijonov frankov, Zedinjenim državam 83 milijonov dolarjev in Angliji 35 milijonov funtov. Te dolgove bo morala država plačati, ker vztrajajo Zedinjene države brezpogojno na tem, da se vojne obveznosti v polnem obsegu izvedejo.

Kako pa namerava naša država plačati te dolgove — kar najbolj zanima vso javnost, tega Stojadinović ni povedal, zatrjujoč, da bi to lahko škodovalo uspešnemu zaključku pogajanj.

Znano je, da bi Stojadinović moral že davno odstopiti, če bi ga dosledno in trdovratno ne zagovarjal ministrski predsednik Pašić. Ker ga je Pašić rešil tudi tokrat, zato je to le še podvojilo splošen odpor proti Pašičevi volji.

Ali smo torej še vedno ustavna država, ali odločnje še vedno pri nas ljudska volja?

Ne!

V Jugoslaviji vlada še vedno le ministrska volja, volja posameznikov. In navsezadnje so teh klavnih razmer krivi tudi volilec sami, ki pošiljajo v parlament koristolovce, omahljivec in figurante namesto ljudskih zastopnikov. Ljudstvo, ki bi imelo sedeti na vozu in imeti vajeti v rokah, je vpreženo in vleče, kar mu nakladajo vlade s pomočjo in odobravanjem tistih, ki jih je bilo poslalo v parlament, da bi tam varovali njegove pravice in množili njegovo moč. In dokler se ne bo ljudstvo spametovalo, ne bo drugače.

Izhaja vsak delavnik ob 11. dopoldne.

Uredništvo je v Ljubljani, Breg štev. 12./II.

Rokopisi se ne vračajo. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo.

Uprava: Ljubljana, Breg 10-12. pritličje.

Cek. račun: 14.335. Reklamacije se ne frankirajo.

Naročnina za državo SHS znaša mesečno: v Ljubljani in po pošti 20— Din, po raznašateh izven Ljubljane 22— Din, za inozemstvo mesečno 32— Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovalne in socialne namene delavsiva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. De belo tiskana beseda stane 1— Din. Malih oglasov trgovskega značaja, stane beseda 1— Din. V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta 2 25 Din. Pri večjem številu objav popust.

Pred koncem češke vladne koalicije?

Praga, 15. marca. V vrstah češke socialno demokratske stranke se čimdalje bolj glasno zahteva, da njeni predstavniki v vladi demisijsionirajo in razbijajo sedanjo koalicijo. S prelomom vladne koalicije soglašata tudi večina socialnodemokratskega poslanskega kluba, demisijsi nasprotuje le še minister za socialno politiko Winter, ki zatrjuje, da ne bi bila umestna demisijsi sedaj, ko je treba izvesti do kraja zakon o socialnem zavarovanju delavcev. Socialni demokrati namreč so hudo zamerili ministrskemu predsedniku Švehli, ker se pogaja s slovaškimi klerikali o vstopu v vlado in jim je ponudil v izvedbi agrarne reforme obširne koncesije, predvsem pa, da se izločijo zemljišča, ki so cerkvena last, iz agrarne reforme.

V poučenih krogih dvomijo zato, da bi mogle sedanja koalicija še pred prazniki rešiti uradniški zakon, predvsem se, ker zahtevajo socialni demokrati brezpogojno zboljšanje gmotnega položaja nižjih uradniških kategorij, čemur pa se z vsilo upira ministrski predsednik Švehla.

UJEDINJENJE STROKOVNIH ORGANIZACIJ NA ČESKEM.

Praga, 15. marca. Kakor smo že poročali, so sklenile češke in nemške strokovne organizacije, da se ujedinijo. Ta načelni sklep so napravili na januarski konferenci, ki se je vršila pod predsedstvom s. Oudegeesta v Reichenburgu. Sedaj je o tem sklepu razpravljalo načelstvo čeških strokovnih organizacij in odobrilo ta sklep. Ker bo v najkrajšem času razpravljalo o ujedinenju tudi načelstvo nemških strokovnih organizacij, je pričakovati skorajšnjega sklicanja kongresa ujedinenih strokovnih organizacij na Češko-Slovaškem.

EN MILIJON VOJNIH SIROT.

Berlin, 15. marca. Nemški državni zbor je razpravljal zadnje dni o proračunu splošnega pokojniškega fonda. Socialno demokratični poslanec Rossmann je v svojem govoru navedel, da mora plačati Nemčija letno nad 2 milijardi za pokojnino, kar vse je posledica budalosti in zločinov monarhistične vojne politike. Po statistiki je v Nemčiji 766.000 vojnih poškodovancev, 372 tisoč vojniki vdov in en milijon vojnih sirot.

REKORD V SAMOMORIH.

Dunaj, 15. marca. Po dosedanja statistiki izkazuje kronika dunajske policije nov rekord v tem, da je v eni zadnjih noči bilo nič manj kot 7 poizkušenih samomorov. Seveda sta bila beda in pomanjkanje stanovanj glavna povoda teh samomorov.

TEŽKA USODA IZSELJENCEV.

Trst, 15. marca. Na parniku Belvedere, ki je odvedel v Ameriko približno 200 izseljencev, je izbruhnila nevarna epidemija, ki je vsled komplikacij in nezadostne zdravniške oskrbe zahtevala 30 žrtev. Pač težka usoda onih, ki si iščejo v tujih krajih zaslužka.

Kakšne so bile plače trboveljskih rudarjev pred redukcijo in kakšne so danes?

A: Dnevne plače pred redukcijo.

Kategorija:

	I	II	III	IV
samec	3616	3366	3016	2616
Oženjen	4057	3807		
z 1 otrok	4432	4112		
z 2 "	4807	4487		
z 3 "	4182	4792		
z 4 "	5557	5167		
z 5 "	5932	5472		

B: Dnevne plače po redukciji:

Kategorija:

Brez razlike . . . 40— 35— 30— 20—

Dosedaj je delalo približno dve tretjini vseh delavcev za dnevne plače, 1/2 pa za akordne mezde, ki so bile za okrog 15% višje nego dnevne plače. Po izvršenih redukcijah bo nad 60% neakordantov.

Med slednjimi jih je najmanj 1500, ki tretjino časa praznujejo. Ti delajo danes povprečno po 17 dni na mesec, — nekatere mesece par dni več, nekatere par dni manj.

Kakšni so bili mesečni dohodki teh rodbin pred redukcijo in kakšni so po redukciji?

Kategorija:

	I	II
Samec	910	880
oženjeni brez otrok	1000	950
z 1 otrokom	1100	1000
z 2 "	1200	1100
z 3 "	1270	1200
z 4 "	1350	1290
z 5 "	1490	1330

Že prej smo omenili, da je to povprečje. Dejansko se bo dogodilo, da bodo zaslužili rodbinski očetje s številno rodbino mesečno nekaj nad 500 Din.

Razen tega bo 1325 delavcev brez vsakega zaslužka. K tem številkam bi bil vsak komentar odveč.

Ministerialna komisija je ugotovila, da so knjige TPD v redu in menda celo, da je izvedla TPD redukcijo humano ter da ni nobenega povoda, da bi se delavstvo in javnost radi tega razburjalo.

Razložila nam je:

Pozitivni zakoni so taki, da ne dovoljujejo v takih slučajih nobenega vmešavanja. Ali je bilo mogoče podati avtoriteti pozitivnih zakonov hujši ndarec, kakor s takimi trditvami?

Vlada razpravlja, ali ne bi kazalo poslati v Trbovlje vojaštva.

Ne razpravlja pa, kako bi odvrnila od Trbovelj glad. Pri vsem tem se vprašujemo:

Kdo spada pri nas pod zakon o zaščiti države?

V koš s takimi fermani!

Direkcija državnih železnic v Ljubljani se je postavila zopet z novim, pravno nesmiselnim, delavstvu pa skrajno sovražnim in krivičnim fermanom.

V letu 1924. je izginila iz skladišča na južnem kolodvoru 100 kg težka vreča sladkorja. Zato je poslovala policija, preiskovala direkcija, divjala birokracija, toda tatu niso našli in ne izsledili.

Sedaj pa je našla direkcija krivca! Po mnenju direkcije so krivi tatvine vsi delavci, ki so bili takrat zaposleni v skladišču. Zato je izdala sedaj vsakemu delavcu, ki je bil takrat v skladišču zaposlen, sledeč ferman:

Dne 18. odnosno 19. julija 1924 je izginila iz tamošnjega skladišča vreča sladkorja v teži 100 kg. Ker je vse osobje več ali manj odgovorno za varnost robe v skladišču. Vam predpišemo po § 83. zakona o državnem saobračajnem osobju del upravi narasle škode v povračilo v iznosu Din 46.35.

Podpis nečitljiv.

Torej tako! Sedaj pa k temu pravniškemu zmazku malo komentarija. Za vsako kazen je treba ugotovljene krivde! Ferman sam pa pravi: vse osobje je več ali manj odgovorno! Torej po teži odgovornosti bi bilo določiti tudi kazen!

Kdo pa je pravzaprav odgovoren? Uprava je dolžna, da dodeli skladiščem primerno in potrebno število osobja, ki bo dolžno vršiti izključno čuvajske posle! Sedaj pa sta za skladišče, ki je 200 metrov dolgo, do 30 metrov široko in vedno odprto — nameščena dva čuvaja. Toda: ta dva čuvaja morata poleg tega še pometati, pospravljati, skratka: čuvanje in paznja je njih postransko opravilo. Pa naj sedaj varujejo robo delavci, ki nalagajo cel dan tovore v vagone?

Zato pravimo: večja ali manjša odgovornost je nesmisel! Velikanski nesmisel! Nesramnost pa, če skronstruiram iz te famozne večje ali manjše odgovornosti kazen za zaposlene delavce.

Sedaj pa se sklicuje ferman še na paragrafe! Za kazen določa paragraf krivdo, vsaj pa malomarnost! Kdo je dokazal zapostolenemu osobju vsaj malomarnost!

Za tak pravniški zmazek samo eno primer: po mnenju direkcije je ravnatelj več ali manj odgovoren, da ne ukrade nepridprav iz njegove sobe fotelja takrat, kadar je on pri telefonu zaposlen! — Tako bedarijo, pogrunta pravnik na direkciji.

Da pa bo blamaža popolna, zato so po § 83. služb. pravilnika „zašili“ tudi tiste delavce, za katere ta zakon sploh ne velja. — Torej ugodnosti zakona ne smejo in ne morejo uživati, nositi pa morajo obveznosti in bremena. —

S takimi odloki se seveda delavci ne bodo zadovoljili. Še bo prilika, da bodo železničarji dokazali, da spadajo taki pravni zmazki v koš in kvečjemu še za klobuk takih pravnih matadorjev in kapacitet!

20.000 tujcemcev bo deportiranih iz Amerike.

Zvezne priselniške oblasti delajo načrt za splošen izgon in deportacijo »nezaželjenih« tujcemcev. Več kakor 20.000 oseb bo prizadetih. Tukaj so vsi zločinci in osebe, ki so na kak način javno breme. Italijanski pobojniki v Chicagu, Newyorku in drugih mestih so tudi vsi.

Nikdar v zgodovini Amerike se še ni pripravljala tako velika deportacija. Po zakonu so podvrženi deportaciji vsi oni izozemci, ki so od 1. februarja 1917 bili obsojeni na eno ali več let zapora radi kakega zločina, katerega so izvršili v teku petih let po prihodu v Ameriko; nadalje vsi oni, ki so v teku petih let po prihodu postali javno breme po lastni krivdi.

Delavski krogi se boje, da se bodo delodajalski interesi skušali pod navedenimi pretvezami iznebiti tujzemskih delavcev, ki so aktivni v stavkah in radikalnih organizacijah.

Moj odgovor.

Z neumno in prozorno tendenco je bil priobčen 4. marca članek v „Del. kmet. listu“, katerega uredniki in sodrudiški so presliši v vrste proletarijata šele s podporo zлата iz Moskve in kateri kot poslušni učenci Zinovjeva stojijo v boju proti socializmu in socializmu. Tem ljudem sploh ne bi odgovarjala, če me vedoma ne bi slabo in napačno razumeli. Ne odgovarjam jim kot žena Živka Topaloviča, ampak kot tajnica „Centralnega sekretarijata socijalistinj“. Kot tajnica sem imela v Ljubljani več zaupnih sestankov s predstavnicami ženskega delavskega gibanja v Sloveniji in nasprotno idijotskim trditvam „Del. kmet. lista“ jih nisem prepričevala o nezrelosti naših žen, temveč imela sem cilj, da z njimi organiziram „Ženski dan“, katerega proslavlja ves socijalistični ženski svet. Sodrudičice so soglašale s to akcijo, ker se zavedajo važnosti iste.

Ker so pa sodrudičice v vsem soglašale, so me sodrudičice same vprašale, kaj mislim o sedanjih buržuaznih ženskih pokreth, v katere jih je pripeljala bivša klerikalka in sedaj goreča komunistinja Tonka, katere sodeluje z buržuazijo, kot njeni sodruki.

Moje mišljenje je bilo: **Žene proletarke nimaio prostora v buržuaznih ženskih pokreth, a najmanj one katere hočejo, da skupno z nami tvorijo organizacijo.**

Od buržuaznih žen nas loči mnogo; a prva in največja razlika je ta, da je njim volilna pravica cilj, a nam je le sredstvo, da pride naša stranka do oblasti in s tem reši nas in vse človeštvo Pridobitev volilne pravice in ženske enakopravnosti ni naš končni cilj, ampak uničenje kapitalizma in zmaga socializma.

Kdor hoče sodelovati z buržuazjskimi ženami, naj sodeluje. Me mu tega ne moremo zabraniti, ali one žene, katere hočejo biti članice našega sekretarijata, tega ne morejo storiti. One lahko takoj volijo: Ali z nami, ali proti nam. Nato so vse sodrudičice protestirale proti Tonki in zahtevale, da se Tonka odloči t. i. da ostane z nami, ali se pridruži buržuazjskemu ženskemu pokretu. To so Tonka in njena družba „slučajno“ pozabili napisati in s tem pokazala zrelost za delo v delavskem pokretu!

V naši stranki imamo žene volilno pravico in smo popolnoma enakopravne s drugom, zato nam ni volilna pravica princip, ampak taktika. Zato ni cilj naših ženskih sekretarijatorov prepir za volilno pravico in prošnja za oblast temveč: pridobivanje pripadnikov delavskega pokreta, vzgo-

ja žen in ljudi v socijalističnem duhu in borba za socijalistični red.

Radi ilustracije, kako v obče lahko povzroči ženska volilna pravica, kjer je klerikalizem in reakcija v polnem razmahu, ravno socijalizmu škodo, navedla sem nekoliko primerov. Med ostalim potegnila paralelo med državami, kjer je bila pridobljena ženska volilna pravica potom socijalnega preokreta in med državami, kjer je bila ista pridobljena mirnim potom. Imenovala sem n. pr. Belgijo, kjer je taktika stranke zahtevala, da same žene v senatu glasujejo proti splošni volilni pravici.

Meni je osebno kot funkcionarki stranke bilo na tem, da je moja stranka močna, pa če tudi ne grem nikdar v parlament. Moja prošnja, katero novinci v delavskem pokretu ne poznajo, dovolj govori o tem, ali sem za volilno pravico ali ne. Ko sem se jaz borila za emancipacijo žen in delavcev, takrat so veliki teoretiki okoli „DKL.“ čitali „Bogorodice Djelo“.

Na tem mestu in na sestanku sem trdila: Za mene, kot socijalistinja v obče volilna pravica ni najvažnejše vprašanje, posebno danes ne, ko ima moja stranka mnogo važnejših življenjskih vprašanj na dnevnem redu.

Hotela bi sicer delati v parlamentu, toda rajše vidim 10 socijalističnih poslancev, voljenih od delavcev, kot Korošca, Radiča in Spaha in še sto njim enakih voljenih od žen. Zato pustim „DKL.“, da s svojimi „zrelimi in svestnimi“ ženami še nadalje skupno z buržuaznimi ženami deluje za volilno pravico, a jaz hočem še dalje delovati samo za edino in krepko sindikalno ujedinjenje delavskega pokreta in „Socijalistične partije Jugoslavije“.

Beograd.

Milica Djurič-Topalovič.

Pravijo...

Z največjim pompom in največjimi slovenskimi bodo klerikalci praznovali sedemstoletnico najljubeznivejšega svetnika.

Tistega svetnika, ki je bil gorec trubadur, delikaten družabnik, zamaknjen ljubitelj narave, velik molilec, pa še samozatajevalec povruha.

Proslavljali bodo tega svetnika, ki je bil prozet do zadnjega vlakenca najvzvišenejšega idealizma, ki ga je bila samo krotkost in ponižnost zato, da bodo teh lastnosti učili tudi svoje preostale klerikalne patrone.

Ravno v tem svetnikovem praznovanju bi se mogli klerikalci očistiti nizkih strasti in nagonov, da se jim bo odprl pogled na čisto lepoto in tako dalje.

Tako uvodnikari »Slovenec«, obenem pa seveda polni svoje kolone z lažmi in kleveto, psolvkami in neresnico, da bo dosegel ta patron svojega najljubeznivejšega svetnika.

Kako bi bil lahko Prepeluh vesel, če bi se klerikalci Franciškovega vzora držali in mu privoščili za težko in državni koristno delo v pasivnem lesnem podjetju 200 dnevnih dinarčkov za sejo in vožnjo boljšega razreda.

Miroslav Krleža:

GOLGOTA.

Drama v petih dejanjih.

Prevel FERDO DELAK.

GLASOVI: Psst! Mir!

4. GLAS: Počasi, ljudje, počasi! Tudi tem pokojnim sem govoril isto: počasi, ljudje! Glavo se izgubi samo enkrat! A če je spodaj, je sam vrag ne more več nasaditi! Glejte, to sem jim bil govoril, in ravno to pravim tudi vam!

5. GLAS: Tako je! Jaz pravim, da ni dobro, kadar se politika z obrtjo pajdaši! Eno je politika, a drugo je delo! In potrebno je, da je oddeljeno eno od drugega! Kdor pa drugače govori, ta ima svoje račune!

(Zbor se poje, a nato neha. V masi gibanje.)

Sepet: Kristijan! Kristijan govori! Kristijan! Kristijan! Čujmo! Posst! (Interes za nagrobni govor raste v veliki meri. Kristijan iz mase. Stoji nad krstami mrličev. Tišina.)

KRISTIJAN: Sodrugi! Prijatelji in bratje! Jaz povzdigujem svoj glas v imenu našega nesrečnega arzenala, ki stoji sedaj krvav in pust! Skozi naš arzenal je gazila smrt, sodrugi, in uničila naše največje nade! Naše apostole in vojvode so ubili krvniki! Z njihovo sveto mučeniško krvjo so oškropili oni naš arzenal, in vse naše mašine in stroje in nakovala, vse to so polili s krvjo, in sedaj stoji naš arzenal

23

krvav in pust in prazen! Vse tam v onem našem peklju, kjer se mi mučimo in potimo celo naše življenje, vse je sedaj tam krvavo; in tam na onih krvavih zidovih našega arzenala, tam so torej napisane prve črke naše velike zgodovine, ki se je začela v teh naših žalostnih dneh. Iz te zgodovine se bodo naši lastni otroci učili, da v našem času niso bili na svetu samo tirani, Judeži in Pilati, ampak da so bili tudi razpeti Kristi, ki so se žrtvovali za nas vse in ki so nosili krvave križe skozi življenje kakor zastave! Sodrugi! Naši lastni otroci se bodo naučili iz te prelute krvi, da so nas ti mrtveci vodili k našemu idealu, in naši otroci nas bodo znali osvetiti!

KLICI: Slava mučenikom! Slava jim!

KLIC: Živel osvobodnik Kristijan!

KRISTIJAN: Sodrugi! Bratje! Sestre! Deca nesrečna! Tu, glejte jih! Tu so! Ti naši krvavi mučeniki ležijo tu pred nami in se ne zganejo, in pokriti so tu z našo rdečo zastavo, a jaz vidim, da njih roke niso sklenjene in njih hrbtenice še niso usločene! Oni so padli, a niso se vklonili! Zene, vdove v črnini, nesrečne matere, čujte me! Jaz namakam svoj prst v njihovo toplo kri in pišem na zidove te velike ječe, v kateri mi umiramo in v kateri nas razpenjajo in mučijo, na te jetniške zidove pišem s to mučeniško krvjo: Mene, Tekel, Fares! To pomeni: Resnično vam povem, prišel bo dan osvete!

KLICI: Tako je! Slava jim! Tako je! Osvetimo jih!

(Od konjenice v ozadju se je oddelil človek v civilni obleki in prišel do Kristijana in mu nekaj sepeta. Premor.)

KRISTIJAN: Sodrugi! Čujte me! Ta človek mi sporoča v imenu onih tam zadaj, da naj vas neham puntati, da on tega ne dovoli! Sodrugi! Prosim vas, poslušajte! Vprašam vas tukaj jasno in glasno: ali sem vas puntal? Jaz govorim vdovam, otrokom...

GLASOVI: Nisi! To ni res! Dol s tirani! Čujmo! Čujmo!

KRISTIJAN: Jaz ne ščuvam nikogar! Jaz govorim resnico! In jaz hočem govoriti resnico in nobeni mašengeverji tega sveta me ne morejo prekiniti v tem! Tako je kakor pravim! Mene, Tekel, Fares, svetopisemski Mene Tekel pišem s krvavimi črkami, in to pomeni, da bo padel veliki Babilon!

GLASOVI: Tako je!

KRISTIJAN: Sodrugi, bratje, jaz se vam zaklinjam da bo ta prokleti Babilon padel, ker dokler imamo mi junake, ki nosijo svoje glave na dlani in jih žrtvujejo kakor hostije, tako dolgo nam, sodrugi, ni treba kloniti! Mi stojimo tu, nad temi odprtimi grobovi z upognjenimi glavami, a mi nismo polomljeni in mi verujemo v zmago — mi verujemo v barikade!

(Ksaver, ki je hodil od gruče do gruče in govoril neskladno, se je obnašal kakor bi bil v resnici pijan. Izgleda pa, da Kristijanov glas nanj tako deluje, kakor da se trezni in koncentrira sam vase.)

(Dalje prih.)

Kultura.

Drama.

Začetek ob 20. uri.

Ponedeljek, 15.: »Obrt gospe Warreno« v. B.

Opera.

Začetek ob pol 20. uri.

Ponedeljek, 15.: Zaprto.

Tretji zvezek zbranih spisov Ivana Cankarja. Na cvetno soboto začne Nova založba v Ljubljani razpošiljati odjemalcem, ki so naročili celotno zbirko Zbranih spisov Ivana Cankarja, tretji zvezek tega dela, ki bo od tega časa tudi v knjigarnah na razpolago. Letošnji zvezek Zbranih spisov obsega vsa proza Ivana Cankarja iz leta 1900. in 1901., drame, novele, črtice, kritike in polemike, ter uvod in obširne opombe k tem spisom, ki jih je napisal Izidor Cankar. Knjiga obsega nad 400 strani in stane broširana Din 68, v polplatno vezana Din 84, v polsuhi vezana Din 110. Kdor naroči celo zbirko zbranih spisov Ivana Cankarja, dobi zadnji zvezek brezplačno.

Ivan Albreht: Prisluškovanje. Albreht je pesnik, ki je hodil in ki hodi svoja pota, ki mu je pesem razodetje srca in nič drugega. V ritmu je gibčen, v miselni zasnovi je svež in lahak, ne trpa v verze iskane in trde filozofije, problem ti vrže pred obraz v vsej nagoti, češ, tu ga imaš, oglej si ga in ga glodaj dalje sam in po svoje. Zato je pesem njegova tolikanj priknopljiva, ker je resnična in ker hrani v sebi ono trajno bogastvo, ob katerem moreš uživati iz dneva v dan, ne da bi se uživanja naveličal. V tej zbirki je večina pesmi posvečenih materi in vse nosijo odsev in barvo prebolelih muk za kruh in obstanek; in značilno, iz vse ogabnosti te borbe, ki jo je Albreht kot nihče izmed slovenskih in zato siromašnih literatov okušal, je Albreht ostal optimist in življenja radi življenja vesel in gre s smehom, včasih tudi s trpko ironijo skozi številne ceste. Najsilnejša njegova pesem iz teh potov je »Beda«. Kako globoko, naravno, ali vedno nežno pa uméva materino dušo in materinsko ljubezen, najjasneje priča pešem »Mati govori«. To ni igračkkanje z besedami, to je izliv srca, ki je v spoznanju in preizkušnji razumelo mater in se dokopalo do skrivnosti njenih globin.

Zbirka, ki je za današnjo dobo »suhih krav« vesel in zdrav kliče k gledanju seba in k vzporejanju človeka s človekom, zasluži, da si jo nabavi vsak Slovenec. Delaven še posebej nudi utehe in razvedrila, ker jo je pisal človek-pesnik, ki je prebolel in pretrpel vse boje, ki jih trpi ročni delavec. Zbirka stane samo 10 Din in se naroča: Ivan Albreht, Ljubljana, Škofja ulica 8.

Spominska plošča na rojstnem domu Ivana Cankarja. Petdesetletnico rojstva Ivana Cankarja bo proslavilo delavstvo na Vrhniki na ta način, da bo vzdalo na rojstno hišo velikega pisatelja spominsko ploščo s portretom Ivana Cankarja v porečlanu. Slikarsko delo je poverjeno akad. slikarju gosp. Ferdu Veselu, enemu najboljših sodobnih portretistov. To bo edini umetniški spomin te vrste v državi. Inicijativo za vzdavo plošče in proslavo ob tej priliki je vzel v roke Cankarjev domač r. z. o. z. na Vrhniki, ki bo pritegnil tudi druga prosvetna društva, a povabil k sodelovanju vsa naša kulturna društva.

Ker bodo stroški za ploščo in proslavo znatni, se obračamo tem potom na vsa kulturna društva, prijatelje in častilce velikega pisatelja, da dobrovoljno prispevajo za ploščo. Imena in znesek darovalcev bomo objavili v vseh časopisih. Prispevke prosimo poslati na: »Cankarjev dom« r. z. o. z. Vrhnika, oziroma na ček, račun štev. 14234.

Križem sveta.

Človeška lobanja, stara 9000 let, izkepana. Človeško lobanjo, o kateri trde znanstveniki, da je stara 9000 let, so izkopali te dni na Švedskem.

Dvojna romantična razporoka. Ameriško razporočno sodišče je imelo te dni nenavaden slučaj. Dve sestri sta se ločili od očeta in sina radi krutega postopanja. Sestri, ki sta Francozinji, sta se pred malo več kot enim letom poročili z bogatim tovarnarjem Normanom K. Hurlockom iz Philadelphije in njegovim sinom Thomasom, s katerima sta se seznanili na parniku, ko sta potovali v Ameriko. Mary je vzela očeta, ki je bil 50 let star, Rene pa sina, ki je bil 25. Zdaj je konec romana.

Londonska nižja zbornica je zadnjič ratificirala z 260 proti 116 glasovom pogodbo z Irakom, ki daje turško pokrajino Mosul z oljem vred angleški mandatni koloniji. Vsi socialisti so glasovali proti.

V Kownem razsaja te dni strašna poyodenj. Reka Memel je prestopila bregove in nižje predele mesta popolnoma poplavila. Nekaj čez 300 hiš je pod vodo. Most čez reko Bilijo je voda porušila.

Rdeča armada je najmanjša na svetu. Rdeča armada Unije socialističnih sovjetskih republik je zadnjič obhajala osemletnico svojega obstanka. Ob tej priliki je vojni komisar Klemen Vorošilov dejal, da je rdeča armada najmanjša na svetu. Vse druge države imajo po številu svojih prebivalcev večje armade. Rdeča armada šteje danes 562.000 mož in stroški znašajo štiri rublje na moža. Čar je imel v mirnem času 1,325.000 vojakov, ki so stali Rusijo več kot eno milijardo rubljev letno. Na vsakih 10.900 prebivalcev v Uniji pride 41 vojakov.

Stare razvaline odkrite v Baltiku. Prof. Nils Lithberg je odkril na Švedskem otoku Gothlandu sredi Baltiškega morja razvaline pradavnega mesta. Mesto je staro 1500 let.

Mladi milijonar zgorel v hotelski sobi. Zadnjič je zgorel v sobi hotela Claridge v Ameriki mlad milijonar Frederick Beverly Pearson. Milijonar je krockal malone vsi noč. Pil je razne likerje in naročil si je dve dekleti, ki sta mu delali družino do dveh zjutraj. Nato se je vrnil v svojo sobo, kjer je pijan zaspal z gorečo cigareto v roki. Nekaj časa pozneje je začel uhajati dim iz sobe. Ko je osobje udrl v sobo, je bila polna dima in plameña. Postelja je bila že zgorela in Pearson je bil mrtev. Kakor javljajo listi, je imel Pearson dva milijona dolarjev, katere je podedoval po svojem očetu.

Na Dunaju so pri kopanju v bližini neke kasarne našli na več skeletov. Baje so stari čez 100 let. Možno je, da so to skeleti žrtev takratnih vojaških razmer.

Tutankhamena zopet „pokopljejo“ v njegov grob in sicer v hrastovi rakvi. zlata rakev bo pa shranjena v muzeju v Kairi.

Sovjetski budget. Letošnji budget Unije socialističnih sovjetskih republik izkazuje samo 15 odstotkov izdatkov za rdečo armado in mornarico. Za časa carja so znašali stroški za armado 33 odstotkov. Budget znaša rubljev 1,890.000.000 in dovoljuje 285 milijonov za armado, 250 milijonov za ekonomijo, 150 milijonov za justico, 150 milijonov za šole in zdravstvo, 40 milijonov za elektrifikacijo in 18 milijonov za kooperative.

Sovjetska Rusija odpravlja cirilico. Sovjetska vlada je začela sistematično latinizirati ruski alfabet. Cirilica bo najprvo odpravljena v manjših republikah sovjetske Unije. Kavkaške republike so že dobile navodilo, aj uvajajo latinico v šolah in tisku.

Podpora brezposelnim v Angliji. Uradno poročilo pravi, da je angleška vlada izplačala 29.000.000 funtov podpore brezposelnim delavcem v letu 1925.

Dober izgovor.
Sodnik: Vj pravite, da niste imeli namena ukrasti vola.
Obtoženec: Ne. — Samo verigo, s katero je bil privezan.
Sodnik: Zakaj pa ste vendar gnali vola s seboj?
Obtoženec: Ker nisem mogel verige odvezati.

Dnevne novice.

Recitacijski večer priredi Delavska akademija na Viču v ponedeljek, dne 15. marca ob 8. uri zvečer v predavalnici Delavskega doma na Glincih pod vodstvom g. Cirila Debevcu.

V **Hrastniku** priredi Delavska akademija še tekom meseca marca in aprila ciklus predavanj. Prvo predavanje se bo vršilo že prihodnji teden. Nadalje se bodo vršila v najkrajšem času predavanja v Litiji, Zagorju, Trbovljah in Celju.

V **Ljubljani** se bo vršil v sredo 17. marca t. l. III. recitacijski večer ob 7. uri zvečer v veliki dvorani Mestnega doma. Recitirajo gg. Žagar, Delak itd. Natančen spored objavimo jutri.

Delavske kulturne organizacije pozivljamo, da pripravijo za predvečer prvega maja dostojne kulturne prireditve z umetniškimi večeri, koncerti in akademijami. Navodila bomo objavili v kratkem.

Ne lažite. »Slovenec« je že vdrugič objavil vest iz Belgrada, da je dr. Korun interveniral v Belgradu skupno z dr. Kramerjem in da je to skupno interveniranje v zvezi z razpisom ljubljanskih občinskih volitev, pri katerih da bodo socialisti nastopili skupno z demokrati. Kratko povedano: to je perfidna laž. Dr. Korun je že pred meseci odložil vsako funkeijo v naši stranki in se je sploh na celi črti umaknil iz političnega življenja. To vedo prav dobro tudi »Slovenčevi« uredniki, pa vseeno nergajo in podtikajo. Pri občinskih volitvah v Ljubljani, če in kadar se razpišejo, ne bodo socialisti nikoli nastopili ne direktno, ne indirektno skupno z demokrati. Take felonije so morda sposobni klerikaleci, mi ne! Naj si »Slovenec« zapomni: take felonije, takega izdajstva, takega političnega zločina ne bomo mi nikoli zagrešili. Vse prej, mnogo prej bi bila vsega tega sposobna »Slovenčeva« stranka.

Naši demokrati, ki hočejo biti prav tako nezmojljivi, kot je nezmojljiv papež sam, in kljub dogmatizmu govore in kriče o demokratizmu, se zadnji čas že neokusno, celo ostanudo zaletavajo v ljubljanskega škofa Jegliča. Nam sicer ni za škofa in se tudi ne potegujemo zanj, ali način borbe, ki je prešla demokratom že v kri, namreč osebnostni boj, nam je nepojmljiv in ga zavračamo, to pa zato, ker smo trdno prepričani, da tako zaidevno v le še večjo zmedenost političnega pojmovanja in da tako le še bolj zastrupljamo javnost. In demokrati so v tem mojstri. Škof je s svojega verskega stališča obsodil »Domovino« in sam Žerjav se je spustil v borbo in »Jutro« mu za obrambo pobožne »Domovine« kot bi jo Žerjav rad naslikal, pušča cele kolone in vse umotvore Žerjav tudi podpisuje. Veliko je Žerjavu na tem, da »Domovina« poplaví našo milo domovino, še več mu je na tem, da bi se »nehvaležna« domovina oddaljila svojemu dobrotniku, slovenskemu — jok — jugoslovanskemu demokratizmu. In ker drugače ne gre, treba je bilo prav po demokrasko dobiti primeren objekt, da je reklama uspešnejša, debata bolj mastna in vzeli so si objekt — škofa Jegliča. Nam se Jeglič ne zdi tako nevaren kot se zdi demokratom, prav tako se nam pa ne zdi »Domovina« zaradi mile domovine tako važen in neobhodno potreben list, da cele kolone »Jutra« premleva le »domovinski« problem in škofovo kompetenco, ker dobro vemo, da je demokratom tako bore malo za narod sam, tako veliko pa za morebitno aktivnost »Domovine« in pa, demokratje, potrkajte se na prsi, za volilni material — za kroglijce in samo za te, kajti kakor hitro imajo kroglijce v skrinjicah, pozabijo na narod, in borba posameznih veličin se prične za stole in za »orange«.

Tako se starih sodrugov ne žal! Delavsko-kmečki list je nesramno napadel sodruga Jernejičica. Mi vemo, kdo je poročilo in psovke napisal. Sedaj pa naj presodi delavska javnost: Mladič ki bo morda čez par let pluval na delavski pokret, zmerja Jernejičica s figamožem. Tak mladič, ki ga je le dolg jezik, očita to sodrugu, ki je ostal na čelu pokreta v najtežjih in najbolj nevarnih časih. Mladič pa doslej še ni ničesar poizkusil, ničesar napravil in največje njegovo delo je bilo razgrajanje in razbijanje na protestnem rudarskem shodu. Tak golobradec ne more žaliti s. Jernejičica, ki ima v vseh delavskih krogih največje in popolno zaupanje.

Reklama. Za ljubljanske občinske volitve delajo demokrati že svojo reklamo. Pri tem pa je zanimivo sledeti: v svoji nepošteni reklamni prodajajo za svojo iznajdbo stvari, ki jih je sklenil bivši občinski svet kot županom pokojnim sodrugom dr. Peričem. Nova šola na Ledini, nove naprave v klavnici, stanovanjska akcija za Bežigradom, vse to je že davno sklenil prejšnji občinski svet. Ni pa za demokrate reklama sledi: demokrati so v nezaslišani strankanski strasti uporabili vso svojo slučajno politično moč, da so preprečili uresničenje velikopoteznega Peričevega komunalnega programa. In, demokrati bodo odgovarjali ljubljanskemu prebivalstvu za to, da so onemogočili napredek ljubljanskega mesta.

Nočno delo v tovarni „Hydra“. — Že enkrat smo pisali o tem, da obratuje Hydra tudi ponoči, ne da bi se držala zakonitih predpisov. Da zakrije nočno delo, pa zapre in zagrne okna. Za zagnjenimi okni pa »garajo« delavke, slabo, pasje plačane in brezmejno izkoriščane. Nočno delo v Hydri sr vrši v neposredni bližini inšpekcije dela, kar posebej pripominjamo. Nočno delo se vrši, pa naj se še tako zakrivajo in zagrnjajo okna. Šuma in prebijajoče luči ne zadušijo niti najbolj skrbno zakrivanje. Naj sedaj inšpekcija dela preišče zadevo: v četrtki ponoči, ura se je nagibala že zelo na polnoč, je bilo slišati delo v tovarni. — Tega ne bo niti klerikalna in bogaboječa Zadruga gospodarska banka utajila. Eksemplarična kazena je edina kura za to nesramno izkoriščanje ubogih delavk.

Vidovidovičev pokret v Ljubljani. V Ljubljani se je ustanovil Vidovičev klub, na čelu katerega je kot predsednik akademik g. Hugo Bajuk in tajnik g. Vladimir Kravos. Klub ima svoje redne članske sestanke vsak četrtek v sobi »Bratstva« v Narodnem domu, pritličje, desno. Klub priredi v nedeljo, 21. t. m. dopoldne v balkonski dvorani univerze svojo proslavo Etične Pomladi z izbranim sporedom. O tej proslavi priobčimo prihodnjič spored. Vse člane dopisne šole in prijatelje Vidovičevega pokreta pozivljamo, da se udeležijo rednih članskih sestankov. — Odbor.

Požar v Depali vasi pri Domžalah. Včeraj pozno zvečer je izbruhnil v Depali vasi pri nekem posetniku požar, ki je ugonobil hišo in vsa gospodarska poslopja. Škode ne bo krila zavarovalnina, najbolj žalostno pa je, da je ogenj zanetil najbrže kak sovasčan, ki je bil s pogorelcem v večnih pravadah.

Z doma je pobegnil 14letni učenec Ivan Kolonič, stanujoč pri starših v vojašnici Vojvode Mišiča v Ljubljani. Dečko si je zaslužil nekaj denarja in jo mahnil najbrž proti Zagrebu.

Pred trgovino na Kongresnem trgu je padla Leopoldina Ambrožič in si pri padcu zvilila nogo.

V vlaku so omamili riredtorja nekoga osiješkega podjetja. Peljal se je v Bačko, dva sopotnika sta ga kloroformirala in ga popolnoma izropala, ter med vožnjo skočila z vlaka.

Bančni direktor iz Bečkereka si je pognael kroglo v glavo, ker se je banka zamotala v težko finančno krizo.

Med Preserjem in Borovnicom je skočil z vlaka Hartvig Schuster, visokošolec s praške univerze. Zbal se je ljublj. policije, ker so ga dobili na meji pri Logatcu.

V tobačni tovarni v Ljubljani si je nekdo »izposodil« 4000 najfinejših novih cigaret »Karadjordje«. Za »pobotnico« je pa pustil listek z napisom, da je cigarete vzel kar tako, ker peč nima denarja, da bi plačeval dober tobak.

V Bosni je glavna kontrola nena doma zapečatila vse državne blagajne. Te dni jih bo kontrolirala. Uradništvo je ogorčeno, ker smatra to početje kot nezaupnico.

Služkinja Hinko Grafa v Zagrebu se je igrala z otroci, vtaknila med tem šivanko v usta in jo pogoltnila. Šele čez nekaj časa začutila bolečine in odšla takoj v bolnico.

Življenja se je naveličal 60letni starec, berač in skočil s šentjakobskega mostu v strugo Ljubljanice. Ker mu je bila pa voda premrzla, se je izkobilacal na obrežju, kjer

SKRAJNI JE ČAS!
Je, da se prepričate, da eder par nogavic z žigom in znakom (rdečo, modro ali zlato)

„Ključ“

traja kakor trije pari drugih.
Dobivajo se v prodajalnih.

ga je prijel stražnik. Povedal mu je, da nima dela, ne zaslužka in da mu torej ni mogoče več riti skozi življenje.

Prireditve.

Podružnica „Svoboda“ v Ljubljani priredi v sredo, dne 17. marca t. l. predavanje z diskusijo o „Zgodovinski materialistični sociologiji kot osnovi znanstvenega svetovnega nazora“. Predavanje se vrši v Prešernovi sobi gostilne „Novi svet“ in se prične ob pol 8. uri zvečer. Sodruga in sodružice vabimo da prineso članske izkaznice s seboj.

Maribor.

Krošnjariji v področju mariborske oblasti se opozarjajo, da vložijo pri velikem županstvu čimprej prošnje za nadaljno dovoljenje pri izvrševanju svojega posla. Kakor znano, je mariborski trgovski gremij velik nasprotnik krošnjarijenja in zatrjuje se, da krošnjariji dostikrat občutno škodujejo sicer zelo »revnim« trgoceem, tako v mestih kot na deželi. Odtod tedaj revizija vseh dovoljenj in slišimo, da namerava oblast znižati to obrt na minimum.

Se odmevi predlanskih obč. volitev. Na dan volitev mariborskega občinskega zastopa 21. septembra 1924 so orjunaši Reja, Kenda i. dr. navalili na župana Grčarja kot uradno osebo in ga skušali sterilizirati, da pusti raz magistrata razobesiti slovensko zastavo v znak zmage narodnega bloka nad socialisti in Nemci. Grčar se je temu zoperstavil. Zadeva je prišla pred sodišče, ki je prvotno prizadete obsodilo. Stol sedmorice je vendar ugodil vzkliku in vršila se je te dni ponovna razprava pred tukajšnjim sodiščem, ki je imenovane po vrsti oprostilo. Gotovo se je do danes njihovo navdušenje nekoliko poleglo. Prebridke so že bile izkušnje s to vlado!

Pobrezje dobi električno luč. Poleg Studencev se intenzivno trudi tudi pobrezška občina za vpeljavo električ-

ne luči. Svoječas so se že vršila javna zborovanja konzumentov, na katerih se je obravnavalo vprašanje elektrifikacije in je večina prebivalstva enodušno sklenila podpirati obč. zastop pri tem delu.

Strokovne organizacije se naj obnačajo v vseh slučajih posredovanj in sporov med delavci in delodajalci na poverjeništvu Delavske zbornice v Mariboru, Ruška cesta 5, poverjenik s. Čoh.

Delavci in nameščenci, ki se jim je dogodila ta ali ona krivica v službi, naj se vedno obračajo na poverjeništvu Delavske zbornice v Mariboru in zahtevajo posredovanje.

Obhajilni prt si je izposodila neka prebrisana cerkvena tatica v mariborski Stolni cerkvi. Pravijo, da je zelo rada pohajala v cerkev, tako da se je celo cerkovniku zdela njena goreča pobožnost sumljiva, dokler je ni v terek zalotil, baš ko je vlekla prt raz oltarja. Bila je baje že 18krat predkaznovana.

Deleži za dvorano v Ljudskem domu se že razpečavajo. Zlasti železničarji prav pridno segajo po njih in upati je, da akcija uspe. Potemtakem naše delavstvo lahko že tekom tega leta računa z novo dvorano! Delež stane 125 Din in se lahko v obrokih odplačuje.

Naša nova železničarska godba, ki je bila nedavno od naših vrlih železničarskih sodrugov ustanovljena, je imela v soboto v Gambrinovi dvorani svoj ustanovni občni zbor. Občnemu zboru je sledilo družinsko slavje vabljenih gostov. Za predsednika te naše edine in prepotrebne delavske godbe je bil izvoljen naš znani sodrug Fišer Franjo. Lani 1. maja so železničarji sprožili misel ustanoviti svojo lastno godbo, ker se jim je prejšnjo na nelep način odneslo, in letos 1. maja bo godba že korakala na čelu naših prvomajskih demonstracij. Lep dokaz vne in napredka.

Mednarodni dan žen. V nedeljo, dne 27. marca t. l. se vrši ob 3. uri popoldne v Ljudskem domu shod naših žena. V tem času se vrše širom sveta ženski shodi v svrhu pridobivanja žensk za socialistična načela in tudi Maribor pri takih akcijah ne zaostaja. Mariborska ženska organizacija vzorna deluje in priznati je treba, da je inicijativno na načelu vsega ženskega pokreta v državi. Tako sklicuje še naslednje shode. V Mnti, v nedeljo, 28. marca, v Ptuj, 28. marca. Posebej še v Studencih pri Mariboru, v Podbrežju, Guštanju, Prevaljah in v Črni, kjer se dan in čas še posebej določita. Dopise je pošiljati na naslov: Ženska organiz. SSSJ, Maribor, poštni predal šteč. 22.

Iz Litije.

V Litijski predilnici je zaposlenih okroglo 800 delavcev, kateri imajo tako sijajne plače, da si marsikakšen niti kruha za malico ne more privoščiti, vsled česar tudi tak delavec vsled slabe hrane, da ne rečemo skoro lakote, zbolí. Da pa imamo v Litiji oziroma predilnici izvrstne zdravniške in sanitetne priprave zlasti za nujne slučaje, moremo dokazati. Pred nekaj časa se je ena delavka na železniškem tiru nevarno poškodovala, to nesrečnico so takoj prenesli na njeno stanovanje in poklicali predilniškega zdravnika, ker je bila zdravniška pomoč nujno potrebna, je šel zdravnik v tovarniško bolniško sobo in nato rekel, da na stanovanje ne gre in ukazal, naj nesrečnico prinese na nosilnicah iz stanovanja v bolniško sobo predilnice. In mesto da bi ji hitro dal prvo pomoč je revo še nahrulil. Da ni delavka k sreči tako močne narave, bi bila lahko še težko plačala svojo nesrečo. Dne 10. t. m. se je pojavilo pri zdravniku več bolnikov iz predilnice. Zdravnik se je pa začel nad ubogo izmognano delavko prav jeziti in napadati s »hudičeve babe,« naj vas hudič

vzame,« vsamo delo imam z vami. Se daj pa vprašamo zdravniško zbornico, merodajne oblasti in bolniško blagajno, zakaj delavci plačujejo bolniške prispevke ali zato da nas zdravnik tako napada, ali zato da nam nudi bolniško pomoč. Želimo od gornjih kompetentnih oblastev odgovor. Ako ne bo boljše, pridem še drugič z argumenti. M. V.

Del. Tel. in kulturna zveza »Svoboda«, podružnica Litija, sklicuje za nedeljo, dne 21. marca 1926 ob 2. uri popoldne, v tovarniški kuhinji, svoj redni občni zbor, s sledečim dnevnim redom: 1. poročilo predsednika; 2. poročilo tajnika; 3. poročilo blagajnika; 4. poročilo tamburaškega odseka; 5. poročilo telovadnega odseka; 6. poročilo odbora za zgradbo »Delavskega niške pomoč. Želimo od gornjih kontrolorjev; 8. Volitev novega odbora; 9. Izlet 22.—23. maja v Trbovlje; 10. Raznoterosti. Z ozirom na važnost dnevnega reda je dolžnost vsakega člana, da se občnega zbora gotovo udeleži. — Lado Japeh, t. č. predsednik.

Ptujska gora.

Ptujska gora. Delavsko zbornico v Ljubljani prosimo, da si potom inšpekcije dela nekoliko pozanima za tovarno strojil v Majšpergu in se pouči o razmerah, ki vladajo tamkaj. Tam namreč ne poznajo zakona o zaščiti delavcev in so delavci v položaju, kakor je to bilo že pred sto leti. Tovarna si je vzgojila par mojstrov, ki delavstvo »nadzoruje« pri delu, da je grdo. Pisarji pa jih imajo za prave sužnje, tako da se delavec brez njih dovoljenja še zganiti ne sme. Delavci sami so pa tudi tako zbegani in ustrašeni, da si nobeden ne upa pomagati. Delovni čas je skoraj nepretrgan. Se ob nedeljah se dela. Ne vemo, ali je kdaj katera oblast dala tovarni tozadevno dovoljenje. Na vsak način, naj se pregleda razmere v tej tovarni.

Ali ste že naročili vsaj enega Vašega znanca na „DELAVSKO POLITIKO“?!

Te dni je izšel Socialno politične knjižnice II. zvezek

KARL MARKS

MONOGRAFIJA.

Spisal: M. BEER.

Strani 116. —: Cena Din 20.—.

Naroča se pri Zadrugi založbi v Ljubljani, Aleksandrova cesta 5.

Širite Del. Politiko!

Mlinar

starejša moč, z daljšo prakso v moderno urejenih podjetjih išče primerne službe. Cenj. ponudbe pod „Pošten“ na upravo lista. 138

Makulturni papir se prodaja po 4.— Din za 1 kg. Več se poižve v upravi lista. 108

Produkcija - kréma za čevlje.

Zahtevajmo in kupujmo vedno in povsod le „Produkcijo kremno“ za čevlje. 130

Kupujte srečke državne razredne loterije pri

Zadružni banki v Ljubljani
Aleksandrova cesta 5.

Glavni dobitok Din 1,900.000.—.
Vsaka druga srečka zadene!

Cena: cela srečka Din 80.—, polovica srečke Din 40.—, četrtina srečke Din 20.—.

Naročilo potom dopisnice zadošča.

Konzumno društvo za Slovenijo

registrovana zadruga z omej. zav. v Ljubljani

sprejema

hranilne vloge

In jih obrestuje po zelo ugodni obrestni meri.

Pojasnila daje ravnateljstvo, Ljubljana VII, Zadrugi Dom.

Kdor želi kupiti prvovrsten in poceni

PREMOG

in sploh kurivo naj ga naroči pri

„PRODUKCIJI“

osrednji zadrugi za nakup in prodajo
r. z. z. o. z.

V LJUBLJANI, Tržaška cesta, kolonija „Stan in Dom“.

110